

H A B E R L E R

Birleşmiş Milletler : B. M. Dünya Kömür Prospeksiyonları Simpozyumu 15-23 Ekim 1979 tarihleri arasında Katowice (Polonya) de yapıldı.

Bu simpozyumda Dünyadaki kömür aramalarının son durumu ile gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki bilimsel teknolojik gelişmeler tartışıldı. Simpozyuma 32 ülkeden 620 kadar delege katıldı. Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu, simpozyumda 8 ana bölümde toplanan tebliğler sunuldu.

- 1 — Rezervler ve kaynaklar
- 2 — Kömür üretimi
- 3 — Yararlanma (Kullanımı)
- 4 — Taşımacılık
- 5 — Uluslararası ticaret
- 6 — Kurumsal örgütlenme
- 7 — Emek ve eğitim
- 8 — Araştırma ve geliştirme

Günümüzde her ülkenin güncel sorunu olan enerji üretimi ve özellikle kömürden elde edilen enerji bu simpozyumda son gelişmelerde gözönüne alınarak tartışıldı. Gelişmekte olan ülkelerin genellikle 1. nci ve 2. nci sırada yer alan konular üzerinde ağırlıklı olarak durduğu ve simpozyumda, gelişmiş ülkelerin teknolojik gelişmelerde karşılaştığı sorunları ile, gelişmekte olan ülkelerle yapabileceği işbirliği konuları ağırlıklı olarak ele alındı.

Simpozyum sırasında konuları içeren 4 adet kitap delegelere sunuldu. Son derece sade bir baskı tekniği ve malzeme kullanımı ile hazırlanmış kitapların kömür ile ilgilenen kurum ve kişilere son derece yararlı bilgiler sağlayacağı da bir gerçek.

Bu kitaplardan MTA kütüphanesine ilgi duyanların yararlanması için getirilmiştir. Türkiye'den İrfan Ergun (TKİ), Ertem Tuncalı (MTA) ve Muammer Çetinelik (MTA)'in delege olarak katıldığı simpozyuma «Türkiye'deki Taş kömürü Madenciliği» adlı bir de tebliğ sunulmuştur.

Ege Üniversitesi : Ege Üniversitesi Makina, Yer Bilimleri ile Kimya Fakülteleri Kurullarının yap-

tıkları ortak açıklamada, devletleştirilen maddenlerin eski işletmecilerine verilmesinin ülkemizin dışa bağımlılığını pekiştirici nitelik taşıdığını bildirmişlerdir. Açıklamada şu görüşlere yer verilmiştir.

«Madencilik geri dönüş hızı düşük, sermaye yoğun bir yatırım alanı olduğu kadar, üretimi her şeyden önce topluma yapılan sosyal bir hizmet niteliğini taşır, diğer taraftan yeraltı kaynakları kendini yenilemeyen stok kaynaklardır ve bir daha yerine konulmayacak biçimde tek bir defaya mahsus olmak üzere işletilmektedir. Bu nedenle işletme yönteminin toplum yararına, en uygun ekonomik koşullarda, bilimin ve tekniğin gereklerine uygun bir biçimde gerçekleştirilmesi zorunludur. Oysa, ülkemiz rezerv açısından dünya ve yer yer ülke gereksinimini daha yüzyıllarca karşılayacak hammadde olanaklarına sahip olduğu halde yetmezliğinden dolayı petrol ve kömür dahil tüm madensel hammadde gereksiniminin 3/4' den fazlasını ithalâtle karşılar durumuna düşürülmüştür.»

Terminoloji : 27 Aralık 1979 Perşembe günü saat 14.00 da MTA Enstitüsü Zati TERNEK Toplantı odasında TJK Terminoloji Bilimsel Teknik Danışma Kurulu «Yerbilimleri Türkçesinin Sorunları» konulu işyeri toplantısı yapıldı.

Ülkenin ve Yerbilimcilerinin içinde olduğu olumsuz koşulların, toplantıdaki katılımı etkilemediği söylenemez. Ama «Yerbilimleri Türkçesinin Sorunları» genelde varolan sorunların bir parçası ve beraber düşünülürse bir anlam kazanır. Tüm olumsuzluklara karşın, toplantıda «Yerbilimleri Türkçesinin Sorunları» sergilendi ve sorunların çözümüne değgin yöntemler tartışıldı.

Varılan sonuçların birkaçı :

- 1 — Sorunlar, sadece terimlerde düğümlenmekte, yazım ve anlatımda da eksiklikler vardır.
- 2 — Yerbilimciler ortak bir dille tartışmalı ve yazmalıdır.
- 3 — Terimler, uzmanlık dallarına göre ve toplumsal olarak üretilmelidir.

I.G.C.P (ULUSLARARASI JEOLJİ
KORELASYON PROGRAMI) NIN 5.
NUMARALI PROJESİ «ALP-AKDENİZ
DAĞ KUŞAKLARINDA HERSİNYEN VE
HERSİNYEN ÖNCESİ JEOLJİ
OLAYLARININ KORELASYONU»
HAKKINDA

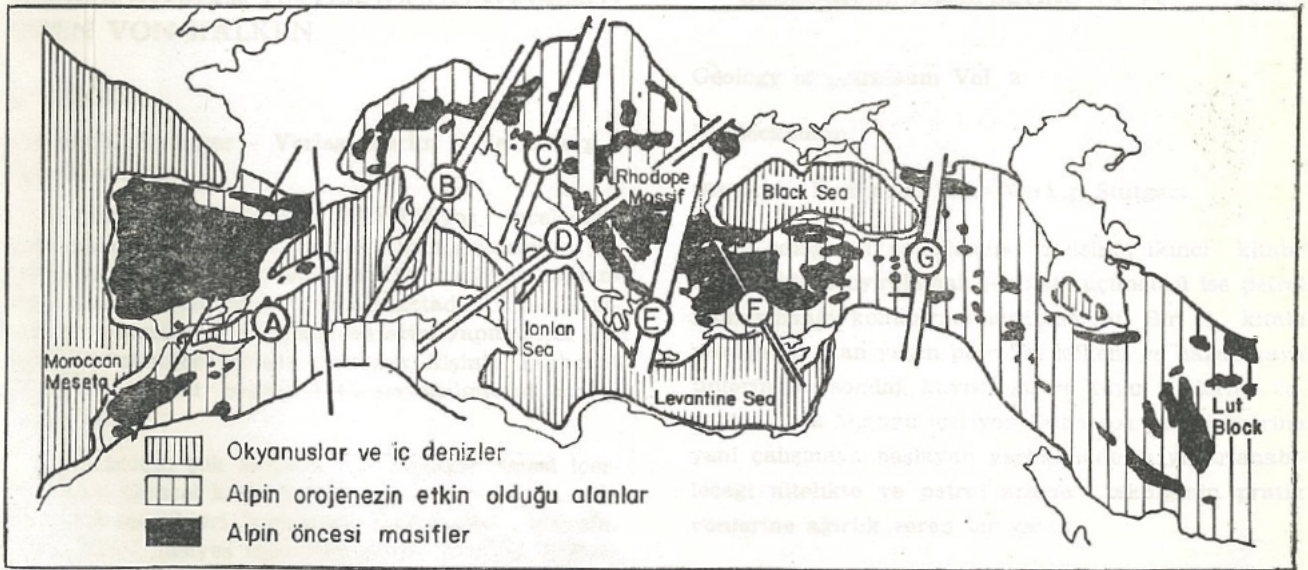
I.U.G.S. (International Union of Geological Sciences: Uluslararası Jeoloji Bilimleri Birliği) ne bağlı IGCP (International Geological Correlation Program: Uluslararası jeoloji korelasyonu programı) nın 5. Numaralı projesi olan «Alp - Akdeniz kuşağında Hersinyen ve Hersinyen öncesi Jeoloji Olayların Korelasyonu»nun 1979 yılı toplantısı 1-7 Ekim de Sofyada yapılmıştır. Ülkemizin de Üye olduğu IGCP projelerinin en önemlilerinden biri olan bu projenin amacı, kapsamı ve ilerki yıllarda yapacağı çalışmalar, genel toplantılar ve geziler hakkındaki özet bilgi aşağıda verilmiştir.

Alp - Akdeniz dağ kuşaklarının oluşumunda en son ve şiddetli geçen alpin orojenez bölgede daha önce oluşmuş bulunan Hersinyen ve Hersinyen öncesi yapıların ve jeolojik olayların izlerini geniş ölçüde silmiştir. Bu bölgede geçmiş Paleozoik olaylar dizisi hakkındaki bilgilerimiz çok azdır. Bu nedenle Alpin orojenezinin gelişimini açıklamayı amaçlayan tektonik modellerde Paleozoik olaylara hemen hiç yer

verilmemiştir. Projenin amacı; Alp - Akdeniz kuşağında Paleozoik de çökelmiş olan sedimanların stratigrafik korelasyonu ile Paleozoik yaşlı mağmatik, metamorfik ve tektonik olayların ışığında bölgenin paleo-coğrafik ve Orojenik evriminin ortaya konmasıdır.

Bilindiği gibi ülkemiz, bir Alp - Akdeniz dağ oluşum kuşağı içinde bulunduğundan bu uluslararası projenin kapsamı içinde çok önemli bir yer tutmaktadır. Alp - Akdeniz dağ oluşumu kuşağı içindeki ülkelerin yeraltı zenginliklerinin oluşumunda genellikle Hersinyen ve Hersinyen öncesi jeolojik olaylar önemli bir rol oynamıştır. Avusturya, Çekoslovakya, Romanya, Bulgaristan ve ülkemizdeki pekçok Fe, U, Pb, Zn gibi önemli maden yataklarının oluşumu doğrudan doğruya Hersinyen ve Hersinyen öncesi jeolojik olayların bir sonucudur. I.G.C.P.'nin Uluslararası 5. Numaralı projesi bu jeolojik olayların, değişik jeolojik yöntemlerle, örneğin volkanoloji, stratigrafi, metamorfizma, jeokronoloji vb. gibi incelenmesi, denştirilmesi ve ülkelerin ortak sorunlarının çözümüne ortak projeler oluşturularak birlikte gidilmesi olanaklarını sağlamaktadır.

Her yıl başka bir ülkede yapılan simpozyum ve bilimsel gezilerde elde edilen yeni bilgilerin ışığı altında yerbilimleri ile ilgili genel sorunlar üzerine çağdaş yöntemlerle yaklaşma olanağı doğmaktadır. Alp - Akdeniz dağ oluşum kuşağının geçirdiği evrimlerle ilgili sorunların karşılaştırmalı olarak incelenmesi için şekil 1 de görülebileceği gibi belli kesitlerin yapılması öngörülmüştür (şekil 1). Bu kesitlerden bütünüyle ülkemizi kapsamakta olan G ve F kesitlerinin 1982 yılında Türkiye'de ve Rusyada (Kaf-

Şekil: 1: Alp-Akdeniz dağ kuşaklarında Alpin orojenez sahalarının, eski masiflerin ve projede yapılması öngörülen kesitlerin yerlerini gösterir harita.

kasyada) aynı tarihlerde düzenlenecek müşterek bir saha çalışmasıyla gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştır.

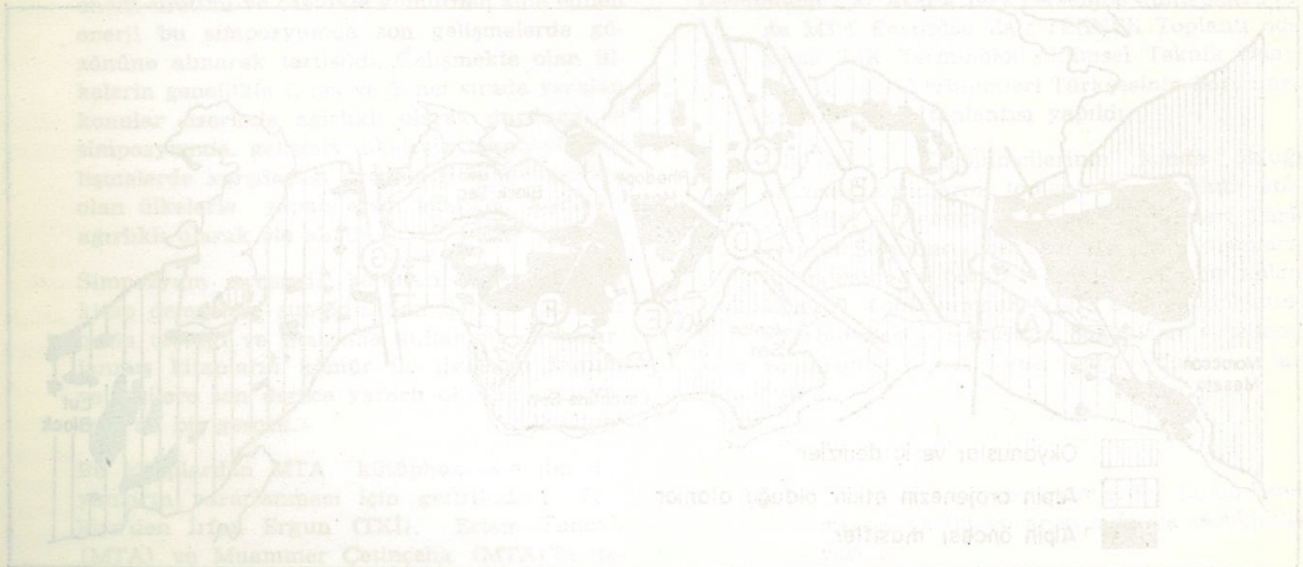
1979 Ekiminde Sofyada yapılan toplantıya ülkemizi temsilen MTA Enstitüsü jeologlarından ve projenin Türkiye koordinatörü Erdoğan Demirtaşlı ve Erol Çatal ile O.D.T.Ü. den Prof. Dr. Melih Tokay katılmışlardır. Toplantıda E. Demirtaşlı tarafından «Türkiye'nin Paleozoik Stratigrafisinin Ana Hatları» ve Prof. Dr. Melih Tokay tarafından «Kuzey Anadolu Zonguldak bölgesinde Hersinyen yaşlı kayma hareketleri» adlı bildiriler sunulmuştur. Jeotraverslerin tanıtılması oturumunda F kesitinin Orta Anadoluya da kapsamı gerektiği önerisi E. Demirtaşlı tarafından getirilmiş ve benimsenmiştir. G kesitinin ayrıntıları E. Demirtaşlı tarafından açıklanmıştır. Gelecek

yıllarda yapılacak genel toplantı ve saha çalışmalarının takvimi aşağıda belirtildiği şekilde saptanmıştır. :

- 1980 — Kasım/Aralık : Yugoslavya (genel toplantı)
- 1981 — Haziran : Yugoslavya (saha çalışması)
- 1981 — Eylül/Ekim : Fransa (saha çalışması)
- 1982 — Türkiye ve Kafkasya (Sovyet Rusya)

Genel toplantıdan sonra Sofya yakınında düzenlenmiş olan jeolojik gezilere katılmıştır. Pekçok yönden ülkemizin kuzey kuşağının jeolojisine benzerlikler gösteren bu yörenin genel jeolojisi ve gezi sonuçlarını kapsayan bir yazı ilerde sunulacaktır.

Erdoğan Demirtaşlı

Şekil 1. Ap-Ankara bölgesinde Alpin orojeninin etkinliğini gösteren alanlar.